

Navracsics Tibor

Töredezetebb és intenzívebb

Noha négy nap eltelt már az európai parlamenti választások óta, politikusok, elemzők és újságírók egyaránt azt próbálják feltérképezni, hogy mit jelent az új összetételű Európai Parlament a jövő európai belpolitikája számára. Bizonyos körülmények és adatok már most lehetőséget adnak az előrejelzésre, vannak azonban tényezők, amelyek igazi hatása csak később bontakozik ki.

Amennyiben az új Európai Parlamenten belüli tényezőket vesszük először számba, akkor rögtön szembetűnik, hogy az új testület töredezetebb lesz elődeinél. A fragmentáció jelentkezik szerkezeti és ideológiai értelemben is. Úgy tűnik, hogy 2024 valóban a nagy, a második világháború utáni évtizedeket meghatározó centrista koalíció, a kereszténydemokrata, a liberális és a szociáldemokrata pártok közötti együttműködésen alapuló időszak hanyatlását jelenti.

Első pillantásra a sorrend a megszokott: az Európai Néppárt megnyerte¹ a választást 186 mandátummal, mögöttük a szocialisták futottak be 135 képviselővel, míg a Renew Europe liberálisai 79 helyet szereztek. Tekintettel arra, hogy a Bizottság elnökének megválasztásához legalább 361 igen szavazatra van szükség, azt is mondhatjuk, hogy semmi látványos változás nem történt. A centrista koalíció tudja hozni a minimális szavazatmennyiséget, így politikailag biztosítva van egyrészt a Bizottság zavarmentes megalakulása, másrészt pedig annak jövőbeni működése.

Politikai értelemben fontos különbség lehet ugyanakkor a jövőre nézve, hogy míg a 2019–2024 közötti időszakban a centrista koalíción kívüli legfontosabb politikai erő a Zöldek frakciója volt, így folyamatosan erős baloldali nyomás alatt kellett preferenciáikat kialakítani, most ez a külső erős ellenzék jobbról jön majd. A Zöldek összeomlása, amelynek eredményeként az Európai Konzervatívok és Reformerek (ECR), valamint az Identitás és Demokrácia képviselőcsoportja futott be a negyedik és az ötödik helyen, potenciálisan megváltoztathatja az európai belpolitika karakterét.

A jobboldali frakciók valószínűleg sokkal nagyobb hangsúlyt helyeznek majd a nemzeti szuverenitás és identitás kérdéseire, szakítva az eddig domináns

¹ Részvételi arány 2024.

emberi jogi és klímapolitikai tematikával. Amennyiben nyomásgyakorlásuk sikerrel jár, az európai belpolitika még inkább hasonlít majd a tagállamok belpolitikájára, ahol a szakpolitikai kérdések mellett fontos szerepet játszanak a politikai önazonosságok érzelmileg fűtött vitái.

Ebben az értelemben válik kevésbé érthetővé az európai belpolitika a jövőben. Amennyiben a szakpolitikák sokszor túlságosan technikai, de racionális vitáinak helyét a jövőben identitásviták veszik át, akkor az érzelmek által vezérelt viták a kívülállók számára kevésbé érthetővé válnak. Kétségtelenül ez is hozzájárulhat egyfajta további fragmentálódáshoz.

További bizonytalansági tényezőt jelentenek az egyes tagállamok belpolitikai fejleményei. Az új holland kormány megalakulása, az előrehozott francia nemzetgyűlési választások és azok eredménye, az új belga parlament és kormány létrejötte és karaktere, valamint a német kormányzati elbizonytalanodás időben mind az új Európai Parlament és Európai Bizottság megalakulásával párhuzamosan zajló, azt esetleg befolyásoló folyamat. A Benelux államok új kormányai – igazodva az európai parlamenti választáson is megfigyelhető trendhez – sokkal inkább jobboldali orientációjúak, mint elődeik voltak. A francia nemzetgyűlési választás nagy valószínűséggel szintén jobboldali többségű törvényhozást eredményez majd.

Végül, az elkövetkező időszak európai belpolitikájának megbecslésénél érdemes figyelembe venni a külső tényezőket is. Az orosz–ukrán háború most is, a jövőben is alapvetően határozza meg az Európai Parlament tematikáját, de a parlamenten belüli pártok egymáshoz való viszonyát is. A háború elsősorban a jobboldalon okoz törésvonalat, hiszen a mostani választáson sikeresen szereplő jobboldali pártok között találhatunk engesztelhetetlenül oroszellenest és kitartóan oroszbarátsággal vádoltat is.

További belső törésvonalat jelent az Európai Parlamentben most megerősödött jobboldalon belül a Kínához fűződő viszony. Míg egyes országok már nem is Oroszországban, hanem Kínában látják az európai integráció fő geopolitikai ellenségét, addig mások stratégiai kedvezményekkel próbálják magukat Kína kitüntetett jelentőségű partnerévé tenni.

Hasonlóképpen a töredezettséget erősítő külső tényező a novemberben sorra kerülő amerikai elnökválasztás. Trump Oroszországgal szembeni megengedőbb, Kínával szemben engesztelhetlenebb politikája nemcsak újabb törésvonalat jelenthet, de össze is kuszálhatja a jobboldalon a különböző témákban kialakult frontvonalakat. Biden esetleges győzelme ebből a szempontból nem jelent töredezettséget erősítő tényezőt.

Bár sok minden bizonytalan még, egyvalami nagyon valószínű: a jövő európai belpolitikája sokkal bonyolultabb, összetettebb és kiszámíthatatlanabb lesz az Európai Parlamentben, mint eddig volt. Sokasodnak a jelei annak, hogy az Európai Unió maga mögött hagyta a politikai bizonyosságok korszakát, és elindult a bizonytalanság birodalma felé.

2024. június 13.

Felhasznált irodalom

Részvételi arány (2024). *Európai Parlament*. Online: <https://results.elections.europa.eu/hu/>